

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 394/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátska kancelária JUDr. Vladimír Filičko, PhD., s. r. o., Kováčska 28, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8Co/12/2021 z 29. novembra 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/58/2022 z 25. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. februára 2024 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu namietanými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú zrušiť napadnuté rozhodnutia, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia sú stranami sporu vedeného na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6C/11/2020 v postavení žalovaných proti žalobcovi [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalobca“), na základe žaloby z 22. mája 2020 o zaplatenie sumy 3 799 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody z dôvodu, že v studni, ktorá bola súčasťou predmetu kúpy (nehnutelnosti), sa nenachádzal dostatok vody.

3. Sťažovatelia sa vyjadrili k žalobe podaním z 31. júla 2020, v ktorom okrem iného uviedli najmä to, že zo žaloby žalobcu nie je vôbec zrejmé, z akého titulu mal vzniknúť žalobou uplatnený nárok,

a teda zo strany sťažovateľov nie je možné vyjadriť sa k otázke právneho posúdenia uplatneného nároku a relevantne sa brániť.

4. Okresný súd nariadil vo veci pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 26. novembra 2020, kde žalobca zotrval na podanej žalobe. Vzhľadom na skutočnosť, že sa žalobca nevyjadril k vyjadreniu sťažovateľov, ako i na skutočnosť, že zo žaloby nevyplýval právny dôvod uplatneného nároku, resp. tento vyplýval len z označenia žaloby, požiadal právny zástupca sťažovateľov právneho zástupcu žalobcu, aby špecifikoval dôvodnosť uplatneného nároku, čo bolo nevyhnutné na to, aby sa mohli sťažovatelia náležite brániť proti uplatnenému nároku.

5. Žalobca na žiadosť sťažovateľov uviedol, že ide o žalobu o náhradu škody a že si žalobca proti žalovaným uplatňuje nárok na náhradu škody. Sťažovatelia proti takto uplatnenému nároku žalobcu namietli neexistenciu predpokladov zodpovednosti za škodu a žiadali o zamietnutie žaloby.

6. V rámci predbežného právneho posúdenia súd prvej inštancie informoval strany sporu, že vec bude posudzovať v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za vady. Uvedená skutočnosť bola pre sťažovateľov prekvapujúca, keďže žalobca si v priebehu konania ani nikdy predtým proti sťažovateľom neuplatnil žiadne právo plynúce zo zodpovednosti za vady. Vzhľadom na uvedenú prekvapujúcu zmenu právneho dôvodu žalobcom uplatneného nároku realizovanú súdom sťažovatelia požiadali o odročenie pojednávania na účely náležitého posúdenia veci a zváženia využitia prostriedkov procesnej obrany, ktorých využitie založila zásadná zmena právneho posúdenia žalobcom uplatneného nároku zo strany súdu. Súd však návrh sťažovateľov na odročenie pojednávania odmietol.

7. Sťažovatelia navrhli vypočutie svedka [REDAKOVANÉ], ktorý vystupoval ako sprostredkovateľ uzavretia kúpnej zmluvy. Vypočutie tohto svedka ako jediného nezávislého účastníka celého kontraktu malo podľa nich objasniť najzásadnejšiu otázku, a to otázku, či sťažovatelia upozornili žalobcu na možný nedostatok vody v studni alebo nie. Súd prvej inštancie návrh sťažovateľov na doplnenie dokazovania zamietol, vydal uznesenie o skončení dokazovania a vyhlásil rozsudok, ktorým žalobe žalobcu napriek mnohým námietkam sťažovateľov (najmä námietke, podľa ktorej sťažovatelia informovali žalobcu o možnom nedostatku vody, ako i námietke, že si žalobca proti sťažovateľom nikdy neuplatnil nárok zo zodpovednosti za vady) v plnom rozsahu vyhovel.

8. Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 6C/11/2020 z 26. novembra 2020 podali sťažovatelia 13. januára 2021 odvolanie. Napriek všetkým vyčítaným nedostatkom a pasivite žalobcu sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie.

Proti rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia 16. februára 2022 dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Cdo/58/2022 z 25. októbra 2023 odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Podstatou argumentácie sťažovateľov je skutočnosť, že podľa ich názoru sú napadnuté rozhodnutia arbitrárne a nepreskúmateľné.

10. Základom odvolacej i dovolacej argumentácie nebolo len nevykonanie výsluchu svedka [REDAKOVANÉ], ako to na prvý pohľad vyplýva s odôvodnenia napadnutého znesenia najvyššieho súdu, ale najmä absolútne znemožnenie náležitého posúdenia možnosti ďalšieho procesného postupu po zmene

právneho dôvodu žalobcom uplatneného nároku, ako i znemožnenie využitia hmotnoprávných a procesnoprávných námietok a ignorancia skutočnosti, že právo uplatnené žalobcom nebolo vymáhateľné z toho dôvodu, že nebolo uplatnené proti sťažovateľom pred iniciáciou súdneho konania tak, ako to vyžadujú právne predpisy.

11. Najvyšší súd sa nijako nevysporiadal s námietkou sťažovateľov o tom, že žalobca si proti sťažovateľom nikdy neuplatnil právo zo zodpovednosti za vady, ako ani s námietkou, že odvolací súd mal na uvedenú námietku prihliadnuť z úradnej moci a že s touto sa mal riadne vysporiadať vo svojom rozhodnutí.

12. Podľa názoru sťažovateľov súd prvej inštancie priznal žalobcovi právo, ktoré v čase podania žaloby ani rozhodovania súdu nebolo súdne vymáhateľné. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi prekludované právo a odvolací súd ani dovolací súd nezistili, resp. neprihliadli na preklúziu tohto práva z úradnej moci.

13. Sťažovatelia zastávajú názor, že postup súdu, ktorý v rámci predbežného právneho posúdenia zmení právny dôvod žalobcom uplatneného nároku a následne odmietne návrh sťažovateľov na odročenie pojednávania na účely náležitej prípravy procesnej obrany a ktorý navyše zamietne návrh na vykonanie dôkazných prostriedkov smerujúcich k preukázaniu neexistencie uplatneného práva, je extrémnym porušením ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako i ústavného práva sťažovateľov na súdnu ochranu.

14. Zarážajúcim je aj to, ako sa odvolací súd a dovolací súd vysporiadali, resp. nevysporiadali so zásadnou námietkou sťažovateľov, podľa ktorej mal súd prvej inštancie zamietnuť žalobu žalobcu z toho dôvodu, že práva zo zodpovednosti za vady sú právami, ktoré podliehajú preklúzii, pričom pri takýchto právach platí, že tieto musia byť pred ich uplatnením na súde uplatnené u povinnej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, k čomu v predmetnom prípade nedošlo.

15. Z citovaného zákonného ustanovenia jasne vyplýva, že žalobca, ktorý si nikdy proti sťažovateľom neuplatnil práva zo zodpovednosti za vady, sa nemohol domáhať primeranej zľavy z kúpnej ceny súdnou cestou. Napriek opakovaným námietkam sťažovateľov však uvedené právo žalobcovi priznané bolo.

16. K predmetnej časti odvolacej argumentácie sťažovateľov krajský súd absolútne nenáležite a nesprávne uviedol len to, že na tieto námietky uplatnené až v podanom odvolaní už odvolací súd nemôže prihliadať (bod 41 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

17. Sťažovatelia uvedenú vadu namietli v dovolaní, kde formulovali výhrady na neodôvodnenosť a nesprávnosť uvedeného záveru odvolacieho súdu. Najvyšší súd však túto dovoláciu argumentáciu sťažovateľov absolútne odignoroval a s touto sa vo svojom rozhodnutí nijako nevysporiadal.

18. Podľa sťažovateľov súd prvej inštancie, odvolací súd i dovolací súd navyše absolútne rezignovali na prieskum preklúzie práva žalobcu, ktorú majú súdy vykonávať *ex offio* a ku ktorej bezpochyby v prejednávacom prípade došlo.

19. Uvedené je odôvodnené tým, že žalobca si pred podaním žaloby ani do dnešného dňa proti sťažovateľom právo zo zodpovednosti za vady neuplatnil. Aj v prípade, ak by sa za uplatnenie práva zo zodpovednosti za vady považovalo podanie žaloby na okresnom súde, čo je v zmysle § 599 ods. 1 Občianskeho zákonníka nesprávne, je potrebné vyvodiť záver o tom, že právo žalobcu

bolo prekludované. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že dotknutá kúpna zmluva bola uzavretá 30. novembra 2017 a žaloba bola súdu doručená 22. mája 2020, teda po uplynutí 2,5 roka od momentu začatia plynutia 24-mesačnej záručnej doby.

20. Sťažovatelia zhrnuli, že a) nemohli využiť prostriedky procesnej obrany v konaní, b) sťažovateľom bolo uložené splniť povinnosť, ktorá nebola súdne vymáhateľná, c) sťažovateľom bolo uložené splniť povinnosť, ktorá bola prekludovaná, d) odvolací súd, ako i dovolací súd sa nedostatočne vysporiadali s odvolacou a dovolacou argumentáciou sťažovateľov v časti porušenia ich práva na spravodlivý proces, e) odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s odvolacou námietkou sťažovateľov týkajúcou sa nevymáhateľnosti práva uplatneného žalobcom, f) dovolací súd sa nijako nevysporiadal s dovolacou námietkou sťažovateľov týkajúcou sa nevymáhateľnosti práva uplatneného žalobcom, g) súdy nezistili a neprihliadli na preklúziu práva uplatneného žalobcom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovatelia namietajú, že napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené ich označené práva. Napadnuté rozhodnutia sťažovatelia považujú za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu ústavne neudržateľného riešenia otázky nevykonania výsluchu svedka ■■■■■, zmeny právnej kvalifikácie nároku žalobcu, uplatnenia nároku zo zodpovednosti za vady, preklúzie a nevymáhateľnosti nároku žalobcu, na ktoré mali súdy prihliadnuť.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov napadnutým rozhodnutím krajského súdu:

23. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

24. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

25. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu bolo prípustné dovolanie, ktoré sťažovatelia aj využili. Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľov uvedené v dovolaní proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu preskúmal najvyšší súd ako súd dovolací, ktorý rozhodol napadnutým rozhodnutím.

26. Ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť sťažovateľovým základným právam a slobodám ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. k rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto procesné nároky drobiť a ponechať ich samostatnému procesnému osudu. V prípade potenciálneho úspechu sťažovateľov pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel (I. ÚS 182/2023).

27. Na spresnenie ústavný súd dodáva, že sťažovatelia by vo vzťahu k odvolaciemu súdu mohli uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022), takéto námietky však v ústavnej sťažnosti sťažovatelia neidentifikovali, resp. nemožnosť obrátiť sa s takýmto druhom námietky na dovolací súd ani netvrdia.

28. Z uvedeného dôvodu sa vo veci sťažovateľov uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu:

29. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

30. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

31. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu s ústavou a dohovorom.

32. Sťažovatelia v rámci dovolania uplatňovali dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovatelia založili tento dovolací dôvod na tvrdení, že im bolo umožnené vyjadriť sa k zmene dôvodnosti nároku žalobcu zo strany súdu prvej inštancie prvýkrát až v záverečnej reči a že súd prvej inštancie odmietol odročiť pojednávanie na účely ich prípravy na obranu proti zmenenému dôvodu uplatneného nároku. Podľa sťažovateľov zo strany súdu prvej inštancie došlo k arbitrárnej zmene posúdenia nároku, ktorého sa žalobca domáhal prostredníctvom svojej žaloby, a to z nároku na náhradu škody na nárok zo zodpovednosti

za vady. Vzhľadom na uvedenú prekvapujúcu zmenu právneho dôvodu žalobcom uplatneného nároku sťažovateľa požiadali o odročenie pojednávania na účely náležitého posúdenia veci a zváženia využitia prostriedkov procesnej obrany. Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie odmietol návrh na odročenie pojednávania sťažovateľov, takýmto postupom absolútne znemožnil sťažovateľom uplatňovať im patriace práva spočívajúce najmä v možnosti účinnej obrany. V neposlednom rade sťažovateľa poukazujú na to, že súd prvej inštancie odmietol vykonať nimi navrhnutý dôkazný prostriedok, a to výsluch jediného nezávislého svedka, keďže ako svedkovia boli v konaní vypočuté osoby, o ktorých nezaujatosti možno mať vážne pochybnosti, predovšetkým manželka žalobcu a matka sťažovateľov, čím súd prvej inštancie zmaril náležité objasnenie skutkového stavu veci. Osobitne sťažovateľa namietajú, že nebol daný žiaden dôvod na odmietnutie navrhnutého dôkazu, keďže jeho vykonanie vyplynulo z predbežného právneho posúdenia súdu, ktorým zmenil dôvodnosť uplatneného nároku žalobcu. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie predmetné pojednávanie nevedol v súlade so zákonom, postavil sa do role právneho zástupcu žalobcu, pričom extrémnym spôsobom porušil práva sťažovateľov na spravodlivý proces. S poukazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/70/2017 z 31. januára 2018 považujú sťažovateľa rozhodnutia súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu za rozhodnutia prekvapivé. K zmene nároku zo strany súdu došlo v rámci predbežného právneho posúdenia, po ktorom hneď nasledovali záverečné reči právnych zástupcov sporových strán. Je teda zrejmé, že sťažovateľom nebolo riadne umožnené sa k predmetnej zmene vyjadriť, pričom ich snaha o preukázanie ich tvrdení dokonca rezultovala do zamietnutia návrhu na vykonanie dôkazu.

33. Pre posúdenie ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu je podstatné, že najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na námietku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie (bod 28 odôvodnenia). Najvyšší súd konštatoval, že uvedené rozhodnutia spĺňajú všetky náležitosti po stránke formálnej aj materiálnej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Z odôvodnení rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

34. Najvyšší súd v súvislosti s námietkou sťažovateľov, že im nebolo umožnené vyjadriť sa k zmene posudzovaného nároku z nároku na náhradu škody na nárok vyplývajúci zo zodpovednosti za vady, keďže k zmene nároku zo strany súdu došlo v rámci predbežného právneho posúdenia, po ktorom hneď nasledovali záverečné reči právnych zástupcov sporových strán, ústavne udržateľným spôsobom konštatoval, že zo zápisnice o pojednávaní z 26. novembra 2020 (č. l. 52 spisu) vyplýva, že súd prvej inštancie vyslovil predbežné právne posúdenie veci (č. l. 60 spisu) a následne vyzval strany sporu podľa § 182 CSP, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu, ako aj k právnej stránke veci (č. l. 61 spisu). Právny zástupca sťažovateľov na toto reagoval (č. l. 61 spisu) vyjadrením, v ktorom uviedol, že na strane sťažovateľov neboli splnené predpoklady na vyvodenie zodpovednosti za vady a poukázal na § 596 a § 501 Občianskeho zákonníka. Keďže súd prvej inštancie nepovažoval za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením návrh na doplnenie dokazovania výsluchom svedka [REDAKOVANÉ] zamietol a vyhlásil dokazovanie za skončené. Z predmetnej zápisnice zároveň vyplýva, že obaja právni zástupcovia strán sporu zhodne uviedli, že nežiadajú doplniť svoj záverečný návrh (č. l. 62 spisu). Vzhľadom na už uvedené dovolací súd preto nepovažoval postup súdu prvej inštancie za prekvapivý (bod 30 odôvodnenia).

35. V súvislosti s námietskou sťažovateľov, že arbitrárnosť súdnych rozhodnutí spočíva v nesprávnom právnom posúdení relevantných skutočností, ako aj právnom posúdení otázky nárokov zo zodpovednosti za vady, s čím sa sudy vôbec nevysporiadali (podľa sťažovateľov súd pri rozhodovaní bez akéhokoľvek dôvodu a absolútne svojvoľne zmenil posudzovaný nárok z nároku na náhradu škody na nárok zo zodpovednosti za vady, pričom sa nevysporiadal s existenciou nárokov zo zodpovednosti za vady), najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že sťažovatelia v tejto časti dovolania namietali nesprávne právne posúdenie veci, a nie nesprávny procesný postup súdu. Podľa názoru dovolacieho súdu súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd dôvodnosť aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich zodpovednosť za vady odôvodnili ústavne konformným spôsobom, t. j. dostatočne a relevantne, umožňujúc dovolaciemu súdu pochopiť spôsob, akým dospeli k svojmu záveru. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd dostačujúco odôvodnili, prečo posudzovali uplatňovaný nárok ako nárok vyplývajúci zo zodpovednosti za vady, a nie ako nárok na náhradu škody (bod 33 odôvodnenia).

36. Najvyšší súd vzhľadom na už uvedené uzavrel, že dovolanie sťažovateľov je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP.

37. Pre účely posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľov sa ústavný súd podrobne oboznámil tiež s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu, a to v súlade so svojím ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a dovolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok.

38. V napadnutom rozhodnutí krajského súdu sa v súvislosti s námietskami uplatnenými sťažovateľmi uvádza, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav, podľa ktorého sťažovatelia ubezpečili žalobcu, že studňa má vodu, pokiaľ sa ňou neplytvá, avšak po dvoch týždňoch bývania v nehnuteľnosti žalobca nemal v studni žiadnu vodu, preto bol nútený dať si vyvŕtať novú studňu asi 80 m od domu. Z výzvy zo 4. marca 2018 plynie, že žalobca vytkol sťažovateľom viaceré vady na nehnuteľnosti, elektrické rozvody v chate, zamočenú pivnicu, šopu stojacu na cudzom pozemku, posun hraníc pozemku a nedostatok vody v studni. Súd prvej inštancie považoval za preukázanú existenciu skrytej vady studne existujúcej v čase predaja danej nehnuteľnosti žalobcovi. Je nereálne, aby sťažovatelia nemali vedomosť o tom, že v studni nie je dostatok vody, keď upozornili na plytvanie vodou, o to viac, že je v rozpore s elementárnou rozumnosťou, aby k polievaniu záhrady malo dochádzať v mesiaci december a k zisteniu o významnom nedostatku/strate vody došlo po dvoch týždňoch užívania nehnuteľnosti žalobcom, pokiaľ sťažovatelia tam mali tráviť celé mesiace leta. Argument sťažovateľov týkajúci sa plytvania vodou, vysvetľujúc plytvanie vodou polievaním záhrady, pokiaľ sa žalobca do nehnuteľnosti nasťahoval v zimnom období (december 2017), keď je v skutku nereálne, aby sa v tomto ročnom období záhrada polievala, neobstojí. Absenciu vody v studni po dvoch týždňoch užívania pri deklarovaní dostatku vody sťažovateľmi nebolo možné zistiť bežným nahliadnutím do nej. Neprítomnosť vody v studni aj na bežné použitie súd posúdil ako skrytú faktickú vadu predanej veci znižujúcu využiteľnosť prevádzaných nehnuteľností a podľa názoru súdu i budúcu predajnú cenu nehnuteľností (body 5, 6, 7, 11, 12, 14 odôvodnenia rozsudku krajského súdu).

39. Ústavný súd v súvislosti s námietkami vznesenými sťažovateľmi konštatuje, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nie je arbitrárne vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade konštatovanie o existencii skrytej vady, za ktorú zodpovedajú sťažovatelia, a uplatnenie vady žalobcom v súlade so zákonom (na základe výzvy zo 4. marca 2018) sú ústavne udržateľné a nemôžu mať za následok existenciu preklúzie ani nevymáhateľnosti nároku žalobcu.

40. K námietke sťažovateľov súvisiacej so zmenou právnej kvalifikácie nároku žalobcu krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom poukázal na skutočnosť, že skutkové tvrdenia a navrhované dôkazy na podporu skutkových tvrdení nemôžu byť závislé len od vyjadrenia predbežného právneho názoru súdu s tým, že v tomto konaní z hľadiska dokazovania už od počiatku bolo zrejmé, že žalobca požaduje sumu, ktorá pozostávala z nákladov na uvedenie veci do užívateľného stavu, keďže vec v takom stave predaná nebola. Z pojmomologického hľadiska by mohol byť diskutabilný pojem škoda, avšak je zrejmé, že žalobca mal na zreteli sumu, ktorú musel zaplatiť za to, že predmet kúpy mal vadu. Treba zdôrazniť, že síce civilné sporové konanie je kontradiktórne, ale súd nemôže opomenúť svoju úlohu účinnej a predovšetkým spravodlivej ochrany ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov (bod 19 odôvodnenia rozsudku krajského súdu). Na podporu svojej argumentácie súvisiacej so zmenou právnej kvalifikácie nároku žalobcu krajský súd v bode 37 odôvodnenia poukázal aj na ustálenú rozhodovaciu prax (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo 196/2009, sp. zn. 5Cdo 385/2012, sp. zn. 4MCdo 15/2010).

41. Zásada *iura novit curia*, ktorá ovláda civilné konanie, stanovuje, že sporové strany nie sú povinné uplatnený nárok ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriadiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je, alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

42. Keďže právne posúdenie je vecou súdu, žalobcom uplatňovaná rôznorodá právna kvalifikácia uplatňovaného nároku nemá z hľadiska posúdenia ústavnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu právnu relevanciu (m. m. I. ÚS 147/2024).

43. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Práve naopak, takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu relevantný právny predpis výslovne umožňoval, preto napadnuté rozhodnutie v predmetnom prípade nemohlo znamenať odoprenie prístupu sťažovateľov k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

44. Ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľom v konaní pred všeobecnými súdmi nebolo znemožnené uplatňovať prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. V konaní o ústavnej sťažnosti sťažovatelia vôbec neuviedli žiadne nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré by nemohli uplatniť v konaní pred všeobecnými súdmi. Argumentácia obsiahnutá

v ústavnej sťažnosti sa v podstate zhoduje s námietkami prednesenými v konaní pred všeobecnými súdmi, či už v rámci podaného odvolania, alebo dovolania, a nemôže viesť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľov.

45. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľov v ústavnoprávnej rovine.

46. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

47. Najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľov je potrebné odmietnuť, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), preto absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a porušením práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

48. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08). Ani z tohto hľadiska ústavný súd nezaznamenal nedostatky či inú zrejmú nespravodlivosť v namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu. Navyše sťažovatelia v ústavnej sťažnosti v podstate opakujú svoju argumentáciu uplatnenú v rámci podaného dovolania.

49. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil porušenie označených práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu. Závery, ku ktorým najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne), a tým za ústavne neudržateľné. Z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom vo veci.

50. Keďže neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd zasahoval, pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

51. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a priznanie náhrady trov konania) sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu